

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ – ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ (7-2-2021)

ΘΕΜΑ Α

A1. Γ   A2. Β   A3. Β   A4. Δ

A5. Β (x = 2, προκύπτει από τις μονάδες του Kc)

ΘΕΜΑ Β

B1. A) $U = K [(CH_3)_3CCl]$

$$B) K = \frac{U}{[(CH_3)_3CCl]} = \frac{2 \cdot 10^{-4} \frac{M}{sec}}{2 \cdot 10^{-2} M} = 10^{-2} \frac{1}{sec} = 0,01 \text{ sec}^{-1}$$

B2. A) Με την προσθήκη ισχυρής βάσης NaOH στο ρυθμιστικό διάλυμα: $[OH^-] \uparrow \Rightarrow$
 $\Rightarrow [H_3O^+] \downarrow \Rightarrow pH \uparrow$

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ Με την προσθήκη μικρής ποσότητας μικρή ισχυρής βάσης NaOH

Τα OH^- που προκύπτουν από την πλήρη διάσταση της ισχυρής βάσης εξουδετερώνονται από το ασθενές οξύ HA του ρυθμιστικού διαλύματος με βάση την χημική εξίσωση $HA + OH^- \rightarrow A^- + H_2O$ οπότε το pH αυξάνεται πολύ λίγο πρακτικά σταθερό, αν η ποσότητα είναι μεγαλύτερη ή ίση με την ποσότητα του οξέος, τότε το ρυθμιστικό καταστρέφεται και το pH αυξάνεται πολύ.

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΑ

Πραγματοποιείται η αντίδραση: $HA + NaOH \rightarrow NaA + H_2O$

• Όσο HA είναι σε περίσσεια και η ποσότητα του NaOH είναι τόσο μικρή ώστε οι [HA] και [NaA] στο τελικό διάλυμα (ρυθμιστικό) να παρουσιάζουν μικρή διαφορά σε σχέση με τις αρχικές, η αύξηση του pH του ρυθμιστικού διαλύματος είναι πάρα πολύ μικρή. Η αύξηση αυτή μεγαλώνει καθώς η ποσότητα του NaOH αυξάνεται αισθητά μέχρι να εξουδετερώσει πλήρως την ποσότητα του HA (μείωση ρυθμιστικής ικανότητας).

$$\text{Αρχικό ρυθμιστικό διάλυμα: } pH = pK_a + \log \frac{C_{\text{βάσης}}}{C_{\text{οξέος}}} = pK_a + \log \frac{[A^-]}{[HA]} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \text{pH} = \text{pKa} + \log \frac{\frac{n}{V}}{\frac{n}{V}}$$

Τελικό ρυθμιστικό διάλυμα: $\text{pH}' = \text{pKa} + \log \frac{C'_{\text{βάσης}}}{C'_{\text{οξέος}}} = \text{pKa} + \log \frac{[\text{A}^-]'}{[\text{HA}]'} \Rightarrow$

$$\Rightarrow \text{pH}' = \text{pKa} + \log \frac{\frac{n+x}{V}}{\frac{n-x}{V}}$$

Όσο $x \uparrow \Rightarrow$ μεγαλύτερη αύξηση του $\frac{\frac{n+x}{V}}{\frac{n-x}{V}} \Rightarrow$ μεγαλύτερη αύξηση του $\log \frac{\frac{n+x}{V}}{\frac{n-x}{V}} \Rightarrow$ μεγαλύτερη αύξηση του pH (μείωση ρυθμιστικής ικανότητας).

- Κατά την πλήρη εξουδετέρωση: παράγεται NaA (τελικό διάλυμα: βασικό). Δεν υπάρχει πλέον ρυθμιστικό διάλυμα και η αύξηση του pH είναι αισθητά παρατηρήσιμη πλέον.

- Μετά την εξουδετέρωση της ποσότητας του HA : περισσεύει NaOH , παράγεται NaA (βασικό διάλυμα) $\Rightarrow$ Ε.Κ.Ι: OH^- , $[\text{OH}^-] \uparrow \Rightarrow \text{pH} \uparrow$ πάρα πολύ, και καθορίζεται από την ισχυρή βάση NaOH .

Συνεπώς: το ζητούμενο διάγραμμα είναι το Β.

Β) • Με αραιώση: $C_{\text{οξέος}} \cdot V = C'_{\text{οξέος}} \cdot 10V \Rightarrow C'_{\text{οξέος}} = \frac{C_{\text{οξέος}} \cdot V}{10V} \Rightarrow C'_{\text{οξέος}} = \frac{C_{\text{οξέος}}}{10}$

Ομοίως: $C_{\text{βάσης}} \cdot V = C'_{\text{βάσης}} \cdot 10V \Rightarrow C'_{\text{βάσης}} = \frac{C_{\text{βάσης}} \cdot V}{10V} \Rightarrow C'_{\text{βάσης}} = \frac{C_{\text{βάσης}}}{10}$

($K_a = \text{σταθ.}$ γιατί $T = \text{σταθ.}$)

Αρχικό διάλυμα: $\text{pH} = \text{pKa} + \log \frac{C_{\text{βάσης}}}{C_{\text{οξέος}}}$

Αραιωμένο διάλυμα: $\text{pH}' = \text{pKa} + \log \frac{C'_{\text{βάσης}}}{C'_{\text{οξέος}}} = \text{pKa} + \log \frac{\frac{C_{\text{βάσης}}}{10}}{\frac{C_{\text{οξέος}}}{10}} = \text{pKa} + \log \frac{C_{\text{βάσης}}}{C_{\text{οξέος}}}$

= pH (δεν μεταβάλλεται το pH)

- Αρχικό διάλυμα: $\alpha = \frac{x}{C_{\text{οξέος}}} = \frac{[\text{H}_3\text{O}^+]}{C_{\text{οξέος}}}$

Αραιωμένο διάλυμα: $\alpha' = \frac{x'}{C'_{\text{οξέος}}} = \frac{[\text{H}_3\text{O}^+]'}{C'_{\text{οξέος}}} \Rightarrow (\text{pH} = \text{pH}' \Rightarrow [\text{H}_3\text{O}^+] = [\text{H}_3\text{O}^+]')$

$$\Rightarrow \alpha' = \frac{[\text{H}_3\text{O}^+]}{C'_{\text{οξέος}}} = \frac{[\text{H}_3\text{O}^+]}{\frac{C_{\text{οξέος}}}{10}} = 10 \frac{[\text{H}_3\text{O}^+]}{C_{\text{οξέος}}} = 10\alpha$$

$$\Gamma) C_{\text{οξέος}} \cdot V = C'_{\text{οξέος}} \cdot V' \Rightarrow C'_{\text{οξέος}} = \frac{C_{\text{οξέος}} \cdot V}{V'}$$

$$C_{\text{βάσης}} \cdot V = C'_{\text{βάσης}} \cdot V' \Rightarrow C'_{\text{βάσης}} = \frac{C_{\text{βάσης}} \cdot V}{V'}$$

Διατηρείται σταθερό το pH του ρυθμιστικού, όσο επιτρέπονται οι προσεγγίσεις για να ισχύει η εξίσωση Henderson-Hasselbalch:

$$C'_{\text{οξέος}} - x \approx C'_{\text{οξέος}} \quad \text{και} \quad C'_{\text{βάσης}} + x \approx C'_{\text{βάσης}}$$

Όπου $x = [\text{H}_3\text{O}^+] = 10^{-5}\text{M}$ (pH = 5: σταθ.)

· $C_{\text{οξέος}} = C_{\text{βάσης}} \Rightarrow C'_{\text{οξέος}} = C'_{\text{βάσης}}$, οπότε ουσιαστικά θέλουμε:

$$C'_{\text{οξέος}} \geq 10^{-4} \Rightarrow \frac{C_{\text{οξέος}} \cdot V}{V'} \geq 10^{-4} \Rightarrow V' \leq \frac{C_{\text{οξέος}} \cdot V}{10^{-4}} \Rightarrow V_{\text{max}} = \frac{C_{\text{οξέος}} \cdot V}{10^{-4}} = \frac{1 \cdot V}{10^{-4}} = 10^4 V.$$

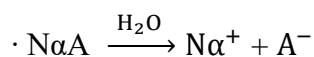
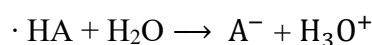
B3. Α) Γιατί το H_2O είναι πολικό μόριο και διαλύεται πιο εύκολα σε πολικούς διαλύτες (ο CCl_4 : μη πολικό μόριο).

B) Το I_2 : πολικό μόριο και συνεπώς διαλύεται πιο εύκολα στον CCl_4 άρα στην αντίστοιχη στιβάδα (υποκείμενη) ο χρωματισμός θα είναι πιο έντονος).

B4. 1) το B

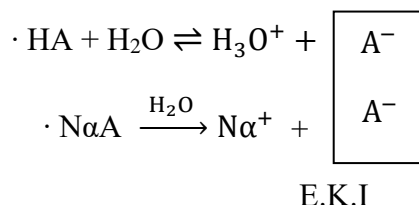
2) Θέλουμε να αυξηθεί η ποσότητα του CaCO_3 (άλατος του ασβεστίου), δηλαδή η ισορροπία να μετατοπιστεί προς τα δεξιά (CaCO_3 : προϊόν) με ταυτόχρονη αύξηση της θερμοκρασίας η οποία ευνοεί την ενδόθερμη αντίδραση (Le Chatelier). Άρα η προς τα δεξιά: ενδόθερμη.

B5. i) • Αν HA: ισχυρό οξύ

Εμφανίζεται κοινό ιόν αλλά δεν επηρεάζει τον ιοντισμό του HA (μονόδρομη αντίδραση), δηλαδή δεν εμφανίζεται Ε.Κ.Ι και προφανώς δεν επηρεάζεται η $[H_3O^+]$ άρα και το pH (απορρίπτεται).

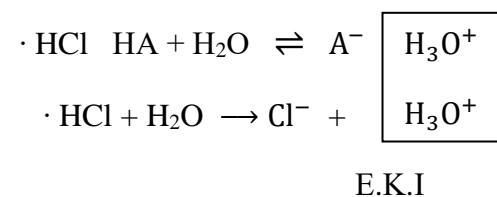
• Αν HA: ασθενές οξύ

Ε.Κ.Ι: $A^- \Rightarrow [A^-] \uparrow \Rightarrow$ (Le Chatelier): η Ι. I_{HA} μετατοπίζεται προς τα αριστερά $\Rightarrow [H_3O^+] \downarrow \Rightarrow pH \uparrow$ και ταυτόχρονα $\alpha_{HA} \downarrow$ ($\alpha_{HA} = \frac{n_{\text{ιοντ.}}}{n_{\text{αρχ.}}}$, $n_{\text{ιοντ.}} \downarrow$, $n_{\text{αρχ.}} = \text{σταθ.}$) (δεκτό)

Άρα HA ασθενές οξύ.

ii) αν ήταν HCl χωρίς ΔV

Ε.Κ.Ι: $H_3O^+ \Rightarrow [H_3O^+] \uparrow \Rightarrow$ (Le Chatelier): η Ι. I_{HA} μετατοπίζεται προς τα αριστερά $\Rightarrow [H_3O^+] \uparrow$ (δεν αναιρείται πλήρως η μεταβολή) $\Rightarrow pH \downarrow$ και ταυτόχρονα $\alpha_{HA} \downarrow$ ($\alpha_{HA} = \frac{n_{\text{ιοντ.}}}{n_{\text{αρχ.}}}$, $n_{\text{ιοντ.}} \downarrow$, $n_{\text{αρχ.}} = \text{σταθ.}$).

ΕΠΕΙΔΗ ΕΙΝΑΙ ΔΙΑΛΥΜΑ HCl ΓΙΝΕΤΑΙ ΤΑΥΤΟΧΡΟΝΑ ΑΡΑΙΩΣΗ

$[H_3O^+] \downarrow$ pH $\uparrow$

ΑΡΑ ΤΑ ΠΑΝΤΑ ΕΞΑΡΤΩΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ pH ΤΟΥ ΔΙΑΛΥΜΑΤΟΣ HCl

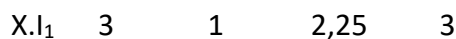
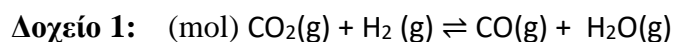
Αν το pH ΤΟΥ ΔΙΑΛΥΜΑΤΟΣ HCl είναι μεγαλύτερο από το δμα του HA pH $\uparrow$ και ο α αυξάνεται

Αν το pH ΤΟΥ ΔΙΑΛΥΜΑΤΟΣ HCl είναι μικρότερο από το δμα του HA

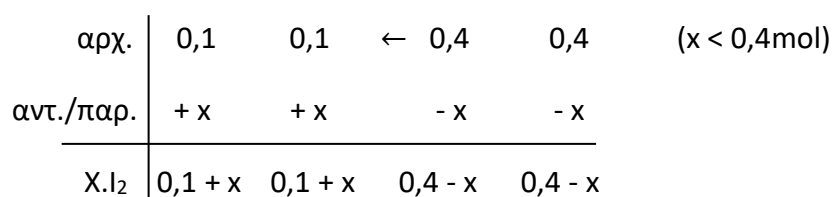
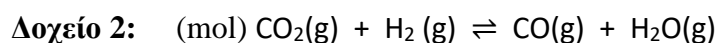
pH $\downarrow$ και ταυτόχρονα $\alpha_{HA} \downarrow$

ΘΕΜΑ Γ

Γ1.

$$(\Theta^\circ\text{C}) K_c = \frac{[\text{CO}] \cdot [\text{H}_2\text{O}]}{[\text{CO}_2] \cdot [\text{H}_2]} = \frac{\frac{2,25}{0,5} \cdot \frac{3}{0,5}}{\frac{3}{0,5} \cdot \frac{1}{0,5}} = 2,25.$$

• Βρίσκουμε Q_c για να δούμε προς τα πού θα πραγματοποιηθεί η αντίδραση:

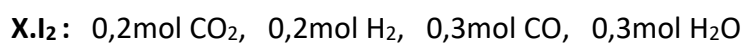
$$Q_c = \frac{[\text{CO}]' \cdot [\text{H}_2\text{O}]'}{[\text{CO}_2]' \cdot [\text{H}_2]'} = \frac{\frac{0,4}{2} \cdot \frac{0,4}{2}}{\frac{0,1}{2} \cdot \frac{0,1}{2}} = 16 \Rightarrow Q_c > K_c \Rightarrow \text{πρέπει } Q_c \downarrow \text{ ώστε να γίνει ίσο με } K_c$$

και να αποκατασταθεί ισορροπία, δηλαδή πρέπει [CO] ↓, [H₂O] ↓ ενώ [CO₂] ↑, [H₂] ↑.
Συνεπώς η αντίδραση πραγματοποιείται προς τα αριστερά.

$$(\Theta^\circ\text{C}) K_c' = K_c \Rightarrow \frac{[\text{CO}]' \cdot [\text{H}_2\text{O}]'}{[\text{CO}_2]' \cdot [\text{H}_2]'} = \frac{\frac{(0,4-x)^2}{2^2}}{\frac{(0,1+x)^2}{2^2}} = 2,25 \Rightarrow \left(\frac{0,4-x}{0,1+x}\right)^2 = 1,5^2 \Rightarrow$$

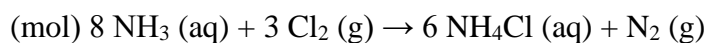
$$\Rightarrow \frac{0,4-x}{0,1+x} = \pm 1,5 \Rightarrow 0,4 - x = 1,5(0,1 + x) \text{ ή } 0,4 - x = -1,5(0,1 + x) \Rightarrow$$

$$\Rightarrow x = 0,1 \text{ mol ή } x < 0 \text{ (απορ.)}$$

Γ2. Έστω n mol Cl_2 . Για την NH_3 : $n_1 = C_1 \cdot V_1 = 1 \frac{\text{mol}}{\text{L}} \cdot 0,11 \text{ L} = 0,11 \text{ mol}$

Εφόσον προκύπτει ρυθμιστικό διάλυμα, καταλαβαίνουμε ότι περισεύει NH_3 .

αρχ.	0,11	n	-	-
αντ./παρ.	$-\frac{8n}{3}$	- n	+ 2n	$+\frac{n}{3}$
τελ.	$0,11 - \frac{8n}{3}$	-	2n	$\frac{n}{3}$

$$[\text{NH}_3] = \frac{0,11 - \frac{8n}{3}}{0,11} \text{ M} = C_{\beta\acute{\alpha}\sigma\eta\varsigma} \quad , \quad K\alpha_{(\text{NH}_4^+)} = \frac{K_w}{K_b_{(\text{NH}_3)}} = \frac{10^{-14}}{2 \cdot 10^{-5}} = 5 \cdot 10^{-10}$$

$$[\text{NH}_4\text{Cl}] = [\text{NH}_4^+] = \frac{2n}{0,11} \text{ M} = C_{\omicron\xi\acute{\epsilon}\omicron\varsigma}$$

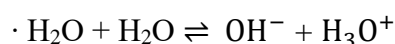
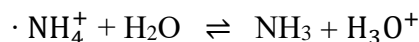
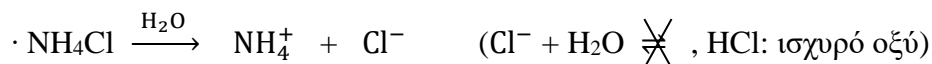
Από την εξίσωση Henderson – Hasselbalch: $\text{pH} = \text{pKa} + \log \frac{C_{\beta\acute{\alpha}\sigma\eta\varsigma}}{C_{\omicron\xi\acute{\epsilon}\omicron\varsigma}}$ ή με Ε.Κ.Ι

$$K_b = \frac{x(C_{\text{NH}_4\text{Cl}} + x)}{C_{\text{NH}_3} - x} \approx \frac{x \cdot C_{\text{NH}_4\text{Cl}}}{C_{\text{NH}_3}} \Rightarrow 2 \cdot 10^{-5} = \frac{10^{-5} \cdot \frac{2n}{0,11}}{\frac{0,11 - \frac{8n}{3}}{0,11}} \Rightarrow 2(0,11 - \frac{8n}{3}) = 2n \Rightarrow$$

$$\Rightarrow n = 0,03 \text{ mol Cl}_2.$$

$$\frac{K_b_{(\text{NH}_3)}}{C_{\beta\acute{\alpha}\sigma\eta\varsigma}} \leq 10^{-2}$$

Γ3. ΙΣ: $\text{NH}_3 + \text{HCl} \rightarrow \text{NH}_4\text{Cl}$ (πλήρης εξουδετέρωση, παράγεται το άλας)

$$\text{Άρα: } [\text{H}_3\text{O}^+]_{\text{NH}_4^+} > [\text{OH}^-]_{\text{H}_2\text{O}} \Rightarrow \text{pH} < 7 \text{ (25}^\circ \text{C)}$$

Η περιοχή αλλαγής χρώματος του δείκτη είναι:

$$\text{pKa}_{(\text{H}\Delta)} - 1 \leq \text{pH} \leq \text{pKa}_{(\text{H}\Delta)} + 1 \Rightarrow -\log 10^{-8} - 1 \leq \text{pH} \leq -\log 10^{-8} + 1 \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \mathbf{7 \leq \text{pH} \leq 9}$$
 , δηλαδή ο δείκτης αλλάζει χρώμα στη βασική περιοχή.

Το διάλυμα όμως που προκύπτει στο Ι.Σ είναι όξινο (μικρότερο) άρα ισχύει: $V_{T.S} < V_{I.S}$ άρα εμφανίζεται "αρνητικό" σφάλμα ($C_{πειρ.} < C_{πραγμ.}$).

Έστω ψ η ποσότητα της NH_3 στο αρχικό διάλυμα και ω η ποσότητα HCl που αντιδρά στο Τ.Σ πλήρως. Οπότε αυτή είναι και η ποσότητα της NH_3 που αντιδρά.

αρχ.	ψ	ω	$-$
αντ./παρ.	$-\omega$	$-\omega$	$+\omega$
τελ.	$\psi - \omega$	$-$	ω

Προκύπτει ρυθμιστικό διάλυμα:

$$[NH_3] = C_{βάσης} = \frac{\psi - \omega}{V}, [NH_4Cl] = [NH_4^+] = C_{οξέος} = \frac{\omega}{V}$$

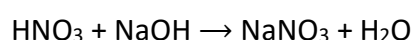
$$\cdot pH = pK_a + \log \frac{C_{βάσης}}{C_{οξέος}} \Rightarrow 8 = -\log 10^{-9} + \log \frac{\psi - \omega}{\omega} \Rightarrow 8 = 9 + \log \frac{\psi - \omega}{\omega} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow -1 = \log \frac{1}{10} = \log \frac{\psi - \omega}{\omega} \Rightarrow \frac{1}{10} = \frac{\psi - \omega}{\omega} \Rightarrow 10\psi - 10\omega = \omega \Rightarrow 10\psi = 11\omega \Rightarrow$$

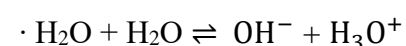
$$\Rightarrow \frac{\omega}{\psi} = \frac{10}{11} = 0,909 \rightarrow \text{εξουδετερώθηκε } 90,9\% \text{ της αρχικής ποσότητας της } NH_3.$$

ΘΕΜΑ Δ

Δ1. Α,Β) Εφόσον στο Ι.Σ το pH του διαλύματος είναι 7 καταλαβαίνουμε ότι το οξύ HNO_x είναι ισχυρό (ώστε μετά την πλήρη εξουδετέρωση, το άλας που θα προκύψει να περιέχει ιόντα που δεν υδρολύονται). Προφανώς πρόκειται για το HNO_3 ($x = 3$).

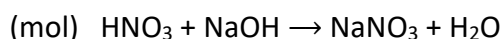

- $NaNO_3 \xrightarrow{H_2O} Na^+ + NO_3^-$
- $NO_3^- + H_2O \nrightarrow$, HNO_3 : ισχυρό οξύ
- $Na^+ + H_2O \nrightarrow$, $NaOH$: ισχυρή βάση

$$\psi M \quad \psi M \quad \rightarrow [OH^-]_{H_2O} = [H_3O^+]_{H_2O} \Rightarrow pH = 7 (25^\circ C)$$

I.Σ: $n_{\text{HNO}_3} = C \cdot 0,01 \text{ mol}$, $n_{\text{NaOH}} = 0,2 \cdot 0,01 = 0,002 \text{ mol}$

αρχ. $C \cdot 0,01$ $0,002$ -

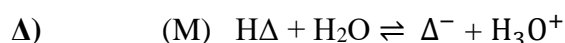
τελ. - - $0,002 = C \cdot 0,01$

Άρα: $C = 0,2 \text{ M}$

γ) Η περιοχή αλλαγής χρώματος του δείκτη είναι:

$$\text{p}K_{\text{a}(\text{H}\Delta)} - 1 \leq \text{pH} \leq \text{p}K_{\text{a}(\text{H}\Delta)} + 1 \Rightarrow -\log 10^{-5} - 1 \leq \text{pH} \leq -\log 10^{-5} + 1 \Rightarrow$$

$\Rightarrow 4 \leq \text{pH} \leq 6$ (Δεν περιλαμβάνει το pH του I.Σ, δεν είναι ο καταλληλότερος δείκτης, αλλά μπορεί να χρησιμοποιηθεί μιας και η περιοχή δράσης του περιλαμβάνει μέρος του κατακόρυφου τμήματος.).

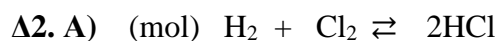
αρχ.	$C_{\text{H}\Delta}$	-	-
ιοντ./παρ.	$-z$	$+z$	$+z$
I.I	$C_{\text{H}\Delta} - z$	z	z

· $K_{\text{a}(\text{H}\Delta)} = \frac{[\Delta^-] \cdot [\text{H}_3\text{O}^+]_{\text{ολ.}}}{[\text{H}\Delta]} \Rightarrow \frac{[\Delta^-]}{[\text{H}\Delta]} = \frac{K_{\text{a}(\text{H}\Delta)}}{[\text{H}_3\text{O}^+]_{\text{ολ.}}} \Rightarrow \frac{[\Delta^-]}{[\text{H}\Delta]} = \frac{10^{-5}}{10^{-7}} = 10^{+2}$ (επικρατεί η βασική μορφή)

(Η ολική συγκέντρωση των H_3O^+ καθορίζεται από εκείνη του διαλύματος μιας και η συγκέντρωση του δείκτη είναι αμελητέα: $\text{pH} = 7 \Rightarrow [\text{H}_3\text{O}^+]_{\text{ολ.}} = 10^{-7} \text{ M}$)

· Από το πινακάκι: $[\text{H}\Delta] = C_{\text{H}\Delta} - z$, $[\Delta^-] = z$

Ζητάμε: $\alpha_{(\text{H}\Delta)} = \frac{z}{C_{\text{H}\Delta}} = \frac{[\Delta^-]}{[\text{H}\Delta] + [\Delta^-]} = \frac{100[\text{H}\Delta]}{[\text{H}\Delta] + 100[\text{H}\Delta]} = \frac{100[\text{H}\Delta]}{101[\text{H}\Delta]} = \frac{100}{101}$

αρχ.	x	x	-
αντ./παρ.	$-z$	$-z$	$+2z$
X.I ₁	$x - z$	$x - z$	$2z$ ($z < x$)

$$\cdot U_{\text{μέση}} = - \frac{\Delta[\text{H}_2]}{\Delta t} = - \frac{\left(\frac{x-z}{10} - \frac{x}{10}\right)M}{(1-0)\text{min}} = 0,2 \frac{M}{\text{min}} \Rightarrow \frac{z}{10} = 0,2 \Rightarrow z = 2 \text{ mol}$$

$$\cdot K_c = \frac{[\text{HCl}]^2}{[\text{H}_2] \cdot [\text{Cl}_2]} = \frac{\left(\frac{2z}{10}\right)^2}{\left(\frac{x-z}{10}\right)^2} = 1 \Rightarrow \left(\frac{2z}{x-z}\right)^2 = 1 \Rightarrow 2z = x - z \text{ ή } 2z = -x + z \Rightarrow$$

$$\Rightarrow 3z = x \text{ ή } z = -x \text{ (απορ.) και τελικά: } x = 6 \text{ mol}$$

Οι αρχικές ποσότητες των αντιδρώντων είναι: 6 mol H₂ και 6 mol Cl₂.

$$\alpha = \frac{n_{\text{HCl}}(\text{πρακτ.})}{n_{\text{HCl}}(\text{θεωρ.})} = \frac{2z}{2x} = \frac{z}{x} = \frac{2}{6} = 0,667 \rightarrow 66,7\%$$

B) X.I₁: 4 mol H₂, 4 mol Cl₂, 4 mol HCl

X.I ₁	4	4	4
Μεταβολή			→ - ω
αντ./παρ.	-ψ	-ψ	+ 2ψ (2ψ < ω)
X.I ₂	4-ψ	4-ψ	4-ω+2ψ

$$(\theta = \text{σταθ.}) \Rightarrow K_c' = K_c \Rightarrow \frac{[\text{HCl}]'^2}{[\text{H}_2]' \cdot [\text{Cl}_2]'} = \frac{\left(\frac{4-\omega+2\psi}{10}\right)^2}{\left(\frac{4-\psi}{10}\right)^2} = 1 \Rightarrow \left(\frac{4-\omega+2\psi}{4-\psi}\right)^2 = 1 \quad (1)$$

i) **1^ο μέρος:** $n_{\text{HCl}} = \frac{\omega}{2} \text{ mol}$, $n_{\text{CH}_3\text{NH}_2} = 1 \cdot 2,5 = 2,5 \text{ mol}$

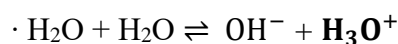
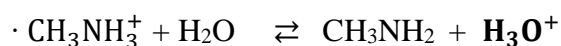
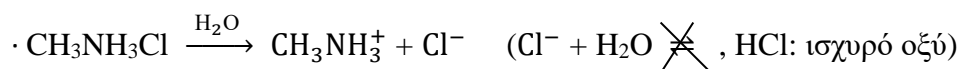

$$2,5 \text{ mol} \quad \frac{\omega}{2} \text{ mol}$$

Δεν γνωρίζουμε ποιο βρίσκεται σε περίσσεια, αλλά γνωρίζουμε το pH του τελικού διαλύματος. Κάνουμε ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ (pH=10: τελικό διάλυμα ΒΑΣΙΚΟ)

• 1^η περίπτωση:

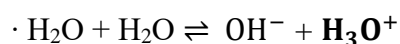
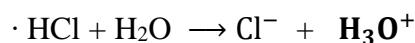
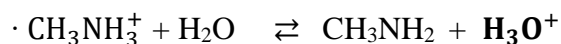
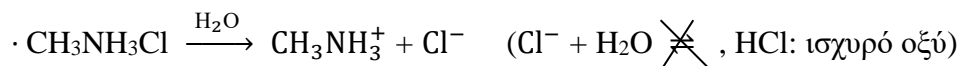
Αν αντιδρούν πλήρως ($\frac{\omega}{2} = 2,5 \text{ mol}$) και παράγεται CH₃NH₃Cl:

$$[\text{H}_3\text{O}^+]_{\text{ολ.}} > [\text{OH}^-]_{\text{ολ.}} \Rightarrow \text{pH} < 7 \text{ (25}^\circ\text{C)} \text{ (Οξύνο: απορρίπτεται)}$$

· **2^η περίπτωση:**

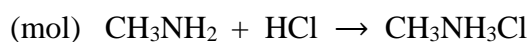
Αν περισσεύει HCl και παράγεται CH₃NH₃Cl:

$$[\text{H}_3\text{O}^+]_{\text{ολ.}} > [\text{OH}^-]_{\text{ολ.}} \Rightarrow \text{pH} < 7 \text{ (25}^\circ\text{C)} \text{ (Οξύνο: απορρίπτεται)}$$

· **3^η περίπτωση:**

Τελικά περισσεύει CH₃NH₂ και παράγεται CH₃NH₃Cl (ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟ)

αρχ.	2,5	$\frac{\omega}{2}$	-
αντ./παρ.	$-\frac{\omega}{2}$	$-\frac{\omega}{2}$	$+\frac{\omega}{2}$
τελ.	$2,5 - \frac{\omega}{2}$	-	$\frac{\omega}{2}$

$$\cdot [\text{CH}_3\text{NH}_2] = \frac{2,5 - \frac{\omega}{2}}{2,5} M = C_{\beta\acute{\alpha}\sigma\eta\varsigma} \quad , \quad [\text{CH}_3\text{NH}_3\text{Cl}] = \frac{\frac{\omega}{2}}{2,5} M = [\text{CH}_3\text{NH}_3^+] = C_{\text{o}\xi\acute{\epsilon}\omicron\varsigma}$$

$$\text{Έστω ότι ισχύουν: } \frac{K_{\alpha(\text{CH}_3\text{NH}_3^+)}}{C_{\text{o}\xi\acute{\epsilon}\omicron\varsigma}} \leq 10^{-2} \quad \text{και} \quad \frac{K_{\beta(\text{CH}_3\text{NH}_2)}}{C_{\beta\acute{\alpha}\sigma\eta\varsigma}} \leq 10^{-2}$$

$$\text{Henderson - Hasselbalch: } \text{pH} = \text{pKa} + \log \frac{C_{\beta\acute{\alpha}\sigma\eta\varsigma}}{C_{\text{o}\xi\acute{\epsilon}\omicron\varsigma}} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow 10 = -\log 10^{-10} + \log \frac{2,5 - \frac{\omega}{2}}{\frac{\omega}{2}} \Rightarrow 10 = 10 + \log \frac{2,5 - \frac{\omega}{2}}{\frac{\omega}{2}} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow 0 = \log 1 = \log \frac{2,5 - \frac{\omega}{2}}{\frac{\omega}{2}} \Rightarrow 1 = \frac{2,5 - \frac{\omega}{2}}{\frac{\omega}{2}} \Rightarrow 2,5 - \frac{\omega}{2} = \frac{\omega}{2} \Rightarrow \omega = 2,5 \text{ mol}$$

$$\cdot C_{\beta\acute{\alpha}\sigma\eta\varsigma} = 0,5 \text{ M} = C_{\text{o}\xi\acute{\epsilon}\omicron\varsigma}$$

$$\cdot \text{Έλεγχος: } \frac{K\alpha_{(\text{CH}_3\text{NH}_3^+)}}{C_{\text{o}\xi\acute{\epsilon}\omicron\varsigma}} = \frac{10^{-10}}{0,5} < 10^{-2}, \quad \frac{K\beta_{(\text{CH}_3\text{NH}_2)}}{C_{\beta\acute{\alpha}\sigma\eta\varsigma}} = \frac{10^{-4}}{0,5} < 10^{-2}$$

$$(1) \Rightarrow \left(\frac{4-\omega+2\psi}{4-\psi}\right)^2 = 1 \Rightarrow \left(\frac{4-2,5+2\psi}{4-\psi}\right)^2 = 1 \Rightarrow \frac{1,5+2\psi}{4-\psi} = \pm 1 \Rightarrow$$

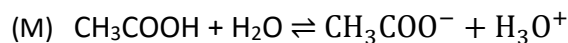
$$\Rightarrow 1,5 + 2\psi = 4 - \psi \quad \text{ή} \quad 1,5 + 2\psi = -4 + \psi \Rightarrow 3\psi = 2,5 \quad \text{ή} \quad \psi < 0 \text{ (απορ.)} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \psi = 5/6 \text{ mol} \quad (2\psi < \omega: \text{ισχύει})$$

X.I₂:

$$\text{ii) } \cdot \mathbf{2^{\circ} \mu\acute{\epsilon}\rho\omicron\varsigma:} \quad n_{\text{HCl}} = \frac{\omega}{2} \text{ mol} = 1,25 \text{ mol}$$

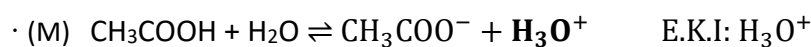
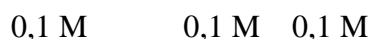
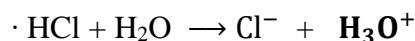
Αρχικό διάλυμα CH₃COOH:

$$\cdot K\alpha_{\text{CH}_3\text{COOH}} = 10^{-5} \Rightarrow 10^{-5} = \frac{k^2}{\text{C}-k} \approx \frac{k^2}{\text{C}} \Rightarrow k^2 = 10^{-5} \text{ C} \quad (2)$$

$$\cdot \alpha_1 = \frac{k}{\text{C}} \quad (3)$$

$$\text{Τελικό διάλυμα: } [\text{HCl}] = \frac{1,25}{12,5} = 0,1 \text{ M}$$

E.K.I: H₃O⁺ ⇒ [H₃O⁺] ↑ ⇒ (Le Chatelier): η I. I_{HA} μετατοπίζεται προς τα αριστερά και ταυτόχρονα α_{HA} = $\frac{n_{\text{ιο}\nu\tau.}}{n_{\alpha\rho\chi.}}$, n_{ιο\υ\tau.} ↓, n_{\alpha\rho\chi.} = σταθ. ⇒ α_{HA} ↓

$$\cdot \alpha_2 = \frac{\alpha_1}{100} \Rightarrow \frac{\text{v}}{\text{C}} = \frac{\frac{k}{\text{C}}}{100} \Rightarrow 100\text{v} = k \quad (4)$$

$$\cdot K\alpha_{\text{CH}_3\text{COOH}} = 10^{-5} \Rightarrow 10^{-5} = \frac{\text{v}(0,1+\text{v})}{\text{C}-\text{v}} \approx \frac{\text{v}0,1}{\text{C}} \Rightarrow 0,1\text{v} = 10^{-5} \text{ C} \quad (5)$$

$$(2), (5) \Rightarrow k^2 = 0,1v \Rightarrow v = \frac{k^2}{0,1} \quad (6)$$

$$(4), (6) \Rightarrow 100 \frac{k^2}{0,1} = k \Rightarrow 100k = 0,1 \Rightarrow k = 0,001 \text{ M}$$

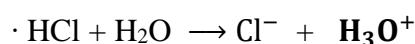
$$(4) \Rightarrow v = 10^{-5} \text{ M}$$

$$(5) \Rightarrow C = \frac{0,1 \cdot 10^{-5}}{10^{-5}} = 0,1 \text{ M}$$

$$\cdot [\text{H}_3\text{O}^+] = 0,1 + v = 0,1 + \cdot 10^{-5} \approx 0,1 \text{ M} \quad (\text{ισχύουν οι προσεγγίσεις}) \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \text{pH} = -\log \cdot 10^{-1} = 1$$

$$\Gamma) \text{ X.I: } 4 \text{ mol HCl} \rightarrow [\text{HCl}]_1 = \frac{4}{10} = 0,4 \text{ M}$$

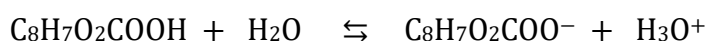
$$0,4 \text{ M} \quad \quad 0,4 \text{ M} \quad 0,4 \text{ M}$$

$$[\text{H}_3\text{O}^+]_1 = 0,4 \text{ M} > 10^{-6} \quad (\text{δεν λαμβάνουμε υπόψη τον αυτοϊοντισμό του νερού})$$

$$\text{pH}_1 = -\log 4 \cdot 10^{-1} \Rightarrow \text{pH}_1 = 1 - \log 4$$

· Αν η X.I: $\text{H}_2 + \text{Cl}_2 \rightleftharpoons 2\text{HCl}$, αποκατασταθεί σε μικρότερη θερμοκρασία, και με την ίδια διαδικασία το διάλυμα που προκύπτει έχει μεγαλύτερο pH ($\text{pH}_2 = 2$) καταλαβαίνουμε ότι προκλήθηκε μείωση της $[\text{H}_3\text{O}^+]$, άρα και της $[\text{HCl}]$. Συνεπώς η αντίδραση πραγματοποιήθηκε προς τα αριστερά για την αποκατάσταση ισορροπίας, όπου ευνοείται η εξώθερμη με την μείωση της θερμοκρασίας (εξώθερμη η προς τα αριστερά). Τελικά η προς τα δεξιά είναι ενδόθερμη.

Δ. i) Η συγκέντρωση των ιόντων H_3O^+ στο γαστρικό υγρό ($\text{pH} = 1$) είναι πολύ μεγαλύτερη από αυτή στο καθαρό νερό ($\text{pH} = 7$), με αποτέλεσμα η ισορροπία ιοντισμού του ακετυλοσαλικυλικού οξέος:

στο γαστρικό υγρό να είναι περισσότερο μετατοπισμένη προς τ' αριστερά (αρχή Le Chatelier). Επομένως το ακετυλοσαλικυλικό οξύ **ιοντίζεται περισσότερο στο καθαρό νερό.**

ii) Στο γαστρικό υγρό το pH είναι ρυθμισμένο στην τιμή $\text{pH} = 1$, επομένως για την ισορροπία ιοντισμού του ακετυλοσαλικυλικού οξέος είναι:

	$C_8H_7O_2COOH + H_2O \rightleftharpoons C_8H_7O_2COO^- + H_3O^+$			
ισορροπία (M)	$c - \omega \approx c$		ω	0,1

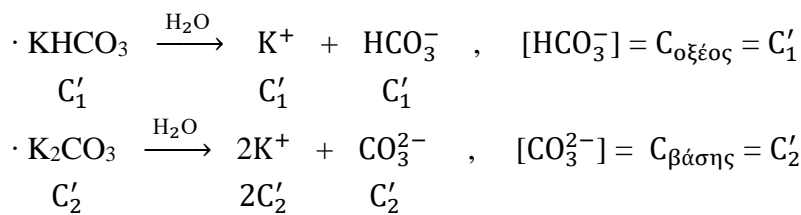
$$K_\alpha = \frac{[C_8H_7O_2COO^-][H_3O^+]}{[C_8H_7O_2COOH]} \quad \text{ή} \quad 2,5 \cdot 10^{-4} = \frac{\omega \cdot 0,1}{c} \quad \text{ή}$$

$$\frac{\omega}{c} = \alpha = 2,5 \cdot 10^{-3}$$

Δ3. Y1 : $KHCO_3$, $C_1 = 0,2 \text{ M}$, V_1

$$Y2 : K_2CO_3 \text{ , με περιεκτικότητα } 13,8 \text{ g/L} \rightarrow C_2 = \frac{n}{V} = \frac{\frac{13,8 \text{ gr}}{138 \frac{\text{gr}}{\text{mol}}}}{1\text{L}} = 0,1\text{M}, V_2$$

Βρίσκουμε τις συγκεντρώσεις μετά την ανάμειξη: $C'_1 = \frac{0,2 V_1}{V_1 + V_2}$, $C'_2 = \frac{0,1 V_2}{V_1 + V_2}$

Για να έχει μέγιστη ρυθμιστική ικανότητα το διάλυμα, πρέπει: $C_{\text{οξέος}} = C_{\text{βάσης}}$, δηλαδή

$$C'_1 = C'_2 \Rightarrow \frac{0,2 V_1}{V_1 + V_2} = \frac{0,1 V_2}{V_1 + V_2} \Rightarrow 0,2 V_1 = 0,1 V_2 \Rightarrow \frac{V_1}{V_2} = \frac{1}{2}$$